

JOAN CAPÓ I EL MUSEU PEDAGÒGIC PROVINCIAL

La convocatòria per part de la Direcció General d'Educació de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del premi Joan Capó és una bona ocasió per recordar la labor desenvolupada per aquest pedagog mallorquí al capdavant del Museu Pedagògic Provincial de les Balears.

A finals del segle XIX i principis del XX la preocupació per la formació del professorat i en especial dels mestres d'ensenyament elemental es deixa sentir intensament entre els cercles interessats per les qüestions educatives. L'escassa preparació que rebien els mestres a les Escoles Normals i la manca d'instruments i mitjans per a una adequada formació permanent es veien com unes de les principals causes de l'endarreriment que patia l'ensenyament a l'Estat espanyol. Veus tan qualificades en el panorama educatiu de l'època com Manuel B. Cossío, Lorenzo Luzuriaga, Andrés Manjón, Pedro Poveda o Francesc Ferrer i Guàrdia coincidien, des de posicions ideològiques ben diferents, en aquest diagnòstic.

Malgrat les successives reformes dels estudis de Magisteri que es duen a terme al llarg de les dues primeres dècades del segle XX, els mestres d'ensenyament primari continuen trobant moltes dificultats per comprendre i poder dur a la pràctica les idees renovadores de l'Escola Nova que en aquells moments es difonen per tot Europa i els Estats Units i que es comencen a conèixer a Espanya. Aquest clima estimula un conjunt d'iniciatives, sorgides tant dels organismes públics com per impuls dels mateixos mestres, que van dirigides a proporcionar als educadors els instru-

ments, recursos i coneixements necessaris per adequar la seva labor a les noves propostes pedagògiques i científiques. Aquest és un dels objectius més importants del Museu Pedagògic d'Instrucció Primària, creat el 1882 i que el 1894 rebia el nom de Museu Pedagògic Nacional per tal de fer extensives les seves activitats a tots els nivells de l'ensenyament. Aquesta nova institució, inspirada en les idees de la Institució Lliure d'Ensenyança i dirigida per M.B. Cossío fins al 1929, es va convertir ben aviat en centre molt actiu en la difusió de les noves idees educatives fonamentades en els avenços científics i psicològics.

Les accions dirigides a l'actualització professional del Magisteri elemental es varen anar intensificant al llarg de les primeres dècades del segle XX. El 1913 la Direcció General de Primera Ensenyança va encarregar al Museu Pedagògic Nacional l'organització a distintes províncies de cursos de formació per a mestres. A Catalunya, on la preocupació per aquest tema era molt viva, s'incienen el 1914 les Escoles d'Estiu.

Joan Capó, aleshores inspector d'ensenyament primari i més tard inspector en cap, sensible a la problemàtica educativa del moment, va aconseguir el 1919 la creació a les

Balears, sota el patrocini de la Diputació, del Museu Pedagògic Provincial. Capó, format a l'Escola Superior de Magisteri de Madrid i influït en aquell centre per les idees pedagògiques més innovadores del moment, va ser l'inspirador i l'ànima d'aquest centre, que funcionà fins que va ser suprimit als inicis de la guerra civil.

El Museu es va instal·lar en unes dependències de la Casa de Misericòrdia, al costat de les oficines que ocupava la Inspecció. Disposava d'una àmplia biblioteca i tenia cedides diverses sales per a actes, exposicions i reunions. Igualment feia servir la impremta que es trobava instal·lada al mateix edifici i que ocupava els nins que es recollien en aquell centre benèfic. El 1933 el Museu es va traslladar a l'edifici del Consolat de Mar i amb la instauració de la dictadura franquista la seva biblioteca va ser expurgada i en bona part destruïda; els objectes i col·leccions que hi havia van ser dispersats i s'han perdut.

El Museu Pedagògic Provincial de les Balears al llarg dels anys que va existir va ser un àmbit en el qual es varen acollir les més diverses experiències i activitats pedagògiques, totes inspirades en els principis educatius més renovadors de l'època. Sota l'atenta i constant orientació de Joan Capó el Museu es va convertir en un focus de difusió de nous mètodes i sistemes i en un lloc en el qual els mestres de les Illes trobaren sempre ajuda, consell i estimul.

A la biblioteca del Museu es podien trobar els llibres més recents i les publicacions periòdiques especialitzades en temes educatius que

LA DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ INFORMA

Ensenyament en llengua catalana

Les sol·licituds dels Centres escolars per a fer l'ensenyament en llengua catalana a partir del Curs 1989-1990, seran resoltes dins el mes de febrer i proposades al M.E.C. (Direcció Provincial de Balears) dins el mes de març a efectes que els Centres puguin realitzar la programació amb suficient antelació.

Programa informatitzat de gestió de Centres

La presentació d'aquest programa va dirigida als Centres escolars de Batxillerat i pretén de donar suport administrativa, acadèmica i econòmica dels centres.

El programa serà gratuït.

Per a més informació tel. 71 11 39 (ext. 238).

s'editaven aquella època tant a Espanya com a l'estranger, sobretot a França i Bèlgica. A les seves sales se succeïen o restaven de forma permanent exposicions d'investigació pedagògica, materials didàctics o treballs escolars de tot tipus. Les exposicions de treballs escolars com les que feren el 1927 o el 1930 tenien com a objectiu presentar els resultats d'una acció educativa innovadora que es fonamentava en el principi de l'activisme, de l'interés i en la relació de l'escola amb la realitat: així recompensaven amb el reconeixement públic els mestres i les escoles capdavanteres i estimulaven els altres per tal que seguissin una línia de constant renovació.

La influència de les idees de l'Escola Nova i en particular del pedagog belga Ovide Decroly sobre Joan Capó va ser la causa que en les activitats del Museu es prestàs una especial atenció a les relacions entre l'escola i l'entorn quotidià del nin. Aquesta orientació, que es feia notar clarament en l'organització de les exposicions de treballs escolars, és present també en les activitats que es varen fer per desenvolupar i donar a conèixer al mestre les possibilitats educatives del treball agrari. El 1919 el Museu va organitzar cursos sobre la creació de camps d'experimentació agrària i això va engrescar molts de mestres a organitzar camps agrícoles annexos a les escoles.

LA CONSELLERIA DE
CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS

A

D. JOAN CAPÓ I VALLSDEPADRINAS

EN EL

CENTENARI DEL SEU NAIXEMENT

* * *

1888 - 1988

Poc després de la creació del Museu Pedagògic, Joan Capó i la nova institució assumeixen l'ambiciosa tasca d'organitzar un Congrés Nacional de Pedagogia, que s'havia de realitzar a Mallorca el 1920. Era una bona ocasió per aconseguir que els aires renovadors de l'ensenyament illenc trobassin un suport per part de la comunitat pedagògica de l'Estat espanyol. Malaluradament el Congrés va topar amb la resistència dels sectors més conservadors de la societat mallorquina, gelosos del protagonisme que els grups més progressistes podien obtenir amb la realització del Congrés. Les pressions i el intents de controlar la reunió científica programada varen fer fracassar el projecte.

Entre les activitats del Museu varen destacar també les conferències i els cursos de formació professional del magisteri com el que va tenir lloc el 1919, que distribuï les seves activitats entre diversos pobles com Sineu, Lluç i Felanitx. Alguns d'aquests cursos i conferències eren publicats pel mateix Museu, que igualment editava un **Boletín Pedagógico**.

El 1926 el Museu confirma el seu caràcter de màxima institució pedagògica de les Illes quan a les seves instal·lacions es reuneix l'assemblea de batles i autoritats provincials per tal de revisar la situació educativa de les Balears i sol·licitar

al Govern que prengui mesures necessàries per corregir l'elevat dèficit escolar que hi havia. En aquesta reunió Joan Capó va tenir un protagonisme destacat.

El Museu va ser sempre un àmbit de reflexió i estudi dels problemes educatius. Per organitzar de forma més permanent aquesta labor el 1929 es varen crear diversos grups de treball que atendien els següents temes: estudi del nin, educació de la dona, art, geografia i història, ciències de la naturalesa, treballs manuals i biblioteques i publicacions. El 1933 es va crear una secció de psiquiatria infantil sota la direcció del doctor J.I. Valentí.

Aquestes i moltes altres activitats que realitza el Museu Pedagògic Provincial el converteixen en un punt de referència obligada de la nostra història educativa contemporània i en una de les experiències de renovació educativa més importants. Cal indicar com a contrapunt a la brillant labor desenvolupada pel Museu l'escassa atenció que s'hi va dedicar a la problemàtica de la llengua, malgrat que Joan Capó, el 1918, al pròleg de l'obra **Antologia de poetes mallorquins**, reivindicàs l'ús de la llengua catalana a les nostres escoles.

Bernat Sureda Garcia